

Akárhogy is nézzük, ragyogó dolog ez a Vándorgyűlés. Évente megélhetjük azt a felemelő érzést, ami csak az öt-évenkénti osztály- vagy évfolyam-találkozókor melengeti az ember szívét. S ha a rendezvény jó idővel is párosul, akkor már csak egy jó adag – ötletekkel teli – rendezői forgatókönyv kell, s indulhat a találkozó.

Szinte hihetetlen, hogy mi fér bele az alg több mint egy napba. A tudósító is csak sajnálhatja, hogy nem lehet ott egyszerre valamennyi helyszínen. Mert végül is igen jóra sikeredett *Anda Pista* javaslata a többhelyszínes rendezvényre. Az egriek meg csavartak is egyet a szervezésen. A programot választók élhettek a szakmán belül a sajátos helyszínek láttnivalóival, majd két helyen egyesülve avathattak emléktáblát, követ, ami az erdész emlékhelyekről szóló kiadvány kötetében minden biznnyal majd helyet kapnak. Aztán a két-két csoport egy újabb helyszínen egyesült, ahol pezsgővel köszöntötték egymást a jelenlévők, bízva jelenben, jövőben. Nyugodtan mondhatjuk, hogy a terepi program 1014 méter magasra sikeredett. Ennél magasabb pontja pedig nincs széles e hazának, hacsak a koccintás alatt tárogatózenét adó *Fodor Imre* erdómérnök toronybéli helyzetét nem tekintjük annak. Vagy ha már tárogatóról esett szó, az 1800 méteres Hargitát.

alapján a rendező EGERERDŐ Rt. szék-helyének és az érintett települések hajdani leírásával.

Itt meg kell említeni a tarisznyában ta-

lált ismertetőik közül a Füredi Híreket, a Bene Egylet 150 fős tagságának lapját, mely az alkalomra megjelenő különszámában erdészeti témákkal foglalkozik.

„A fajzást a következőképp gyakorolják: gyalogosok részéről naponta, kétkerekű taligások részéről hetente egyszer – szombati napon –, a fuvarosok részéről minden második héten – szerdai napon –, ezen jogokat csakis a bükkös erdőrészen fekvő hulladékfákra érvényesíthetik.

Sajnálatos tény, hogy naponta 500 gyalogos is kijár az erdőbe, jogukat nemcsak nappal, hanem éjjel is gyakorolják. Tevékenységüket nemcsak a száraz, hanem az élő fákra is kiterjesztik, leginkább a tölgyes erdőrészen, amely a városhoz közelebb van. Jogukkal visszaélve a fajzás útján nyert fát a gyöngyösi piacon áruba bocsájtják.

A fuvarosok minden második hét szerdai napján élnek fajzási jogukkal; 60–80 szekér 120 úrm. tűzfát fuvaroz el. Károsításuk még a makktermő törzsekre is kiterjed.

A tetten ért fajzók által okozott kár értéke 1884–1886 években 720 frt. volt. A kimutatott kár mélyen alatta van a valóságos kártételnek, a fajzás fenntartása mellett okszerű erdőgazdálkodás nem folytatható.”

Idézzük fel a térségben tartott korábbi vándorgyűléseket:

1929 Parád

Az Országos Erdészeti Egyesületnek, mint társadalmi tömörülésnek célja az erdőgazdaságot a legmagasabb fokra kifejleszteni és hivatása a Magyar Erdőgazdaság és a magyar erdőtisztikar támogatása, megvédése és annak érdekeiért való fáradhatatlan küzdelem.

Tudjuk, hogy Nagy-Magyarország gazdasági ágazatai között az erdőgazdaság igen jelentős szerepet töltött be, nemcsak azért, mert az ország összes területének mintegy 25%-át borította erdő, de azért is, mert kiviteli mérlegünknek egyik igen jelentős aktívitéletét éppen a külföldre szállított faanyagok értéke szolgáltatta.

A helyzet képe Trianonnal teljesen megváltozott. Erdőterületünknek 86%-

át elvesztettük és ezzel erdeink az összes terület 14 százalékára apadtak.

Kétségtelen tehát, hogy a hivatás, melyet az Országos Erdészeti Egyesületnek be kell töltenie, fontosságából nem veszített, s a cél, melyet el kell érnie, nemzetibb és magasabb, mint valaha is volt. (Élénk helyeslés.)

A másik kérdés, betölti-e, be tudja-e tölteni az Egyesület ezt a hivatását s ha nem, mi az oka annak?

Be kell látnunk, hogy az Országos Erdészeti Egyesület hosszú idő óta nem tölthette be ezt a szerepet, melyet nemcsak hivatása, de kötelessége is lett volna betölteni.

És itt a hibát magunkban kell keresnünk. Hiányzott az arra hivatott tényezőknél a céltudatos és eredményes működéshez szükséges érdeklődés. Pedig a háború utáni idők súlyos gazdasági viszonyai mellett az erdőgazdaság

S ha már itt tartunk, az elmúlt évek tudósításaihoz híven ismerkedjünk Fényes Elek 1851-es Geographiai Szótára

létérdekei nagyon is rászorultak volna a hathatós védelemre.

Mindnyájan ismerjük az adóterheket, melyek az erdőgazdaságra nehezdednek s maholnap lehetetlenné teszik a gyengébb állományokkal rendelkező gazdaságokban a jövedelmező üzemet.

A magyar erdőgazdaságnak egyik régi sérelme az 1918. évi 3296. M. E. számú háborús kormányrendelet és ennek végrehajtása ügyében kiadott 1918. évi 143.800. sz. F. M. rendelet rendelkezéseinek változatlan fenntartása. (Úgy van! Úgy van!)

A rendelet miniszteri engedélytől teszi függővé a szabadrendelkezési érdekekben minden használatot s a minisztérium hatáskörébe utalja, hogy a használat engedélyezését feltételekhez köthesse, anélkül azonban, hogy a birtokos jogait csak a legkisebb mértékben is körülírná vagy biztosítaná.

Ma is érvényben van drákói büntetőrendelkezése, melynek alapján a favásárló esetleges mulasztásaiért vagy kihágásaiért is a birtokos felelős és közigazgatási úton hathavi elzárással és ezenfelül még pénzbüntetéssel is büntethető, a faanyagok elkobzásán kívül.

Az ellen, hogy ez a háborús rendelet a birtokost szabadrendelkezési jogától ilyen mértékben továbbra is megfoszsa, a leghatározottabban tiltakoznunk kell. (Úgy van! Úgy van! Tiltakozunk!)

Pallagi László, az Egererdő Rt. vezérigazgatója (jobbról) nyilatkozik Hubay Gruber Miklósnak, a Magyar Rádió tudósítójának

Át kellett és át kell alakulnia a változott viszonyok között az Egyesület életének és működésének is.

Az utolsó időkben jórészt megszűnt a feszültség az Egyesület és a hivatalos körök között, amely az Egyesület munkáját megbénította s a hivatalos körök annyi jóindulatának láttuk tanújelét, hogy bizton reméljük azt, miszerint a kívánatos teljes összhang mielőbb helyreáll s az Egyesület munkája a teljes egyetértés jegyében fogja szolgálni mindnyájunk közös célját, a

magyar erdőgazdaság felvirágoztatását!

Ennek a közös célnak a munkálására gyűltünk itt össze s meggyőződésem az, hogy tárgyalásaink az erdőgazdaság érdekeit számottevő mértékben fogják előmozdítani.

Viszont ha az Egyesület működésében nem érvényesül a magán-erdőgazdaság kívánsága s az Egyesület fellépésének nincs meg a kellő nyomatéka: ennek legkevésbé sem oka az államerdészeti tisztikar, hanem csak az a körülmény, hogy a természetes többség az egyesülésben rejlő erejét sem befelé az Egyesületben, sem pedig kifelé meg sem próbálta érvényesíteni.

Egyik állandó kifogás volt az, hogy az Egyesület hivatalos közlönye, az Erdészeti Lapok kifejezett irányzatot szolgál, s nem foglalkozik sok olyan kérdéssel, amik különösen a vidéki kolégákat érdekelnek.

Bár a lapot ennek megfelelően nagyobb terjedelemben kellett megjeleníteni, ami az Egyesületre jelentékeny anyagi terhet ró, bekapcsoltuk a lap tárgykörébe a mérnöki társadalom, a vidéki egyesületek fontosabb életjelenségeinek ismertetését, az állandó fapiaci tájékoztatót, a fontosabb közszállítások eredményeinek ismertetését, felvettük a vadászatra vonatkozó cikkek közlését is, s tájékoztattuk olvasóinkat minden az erdőgazdaságot jelentősebben érintő törvény és rendelet felől.

Az egyszemélyes irányzat látszatának elkerülése céljából a szerkesztő helyét adott s ad minden, a lap szintjét megütő cikkeknek, ha az erdőgazdasági vonatkozású, komoly tárggyal foglalkozik s nem tartalmaz személyes élű támadást.

Parád, magyar falu, Heves v.-megyében, egy felette szép vidéken, s a Mátra ágai által képzett regényes völgyben, Gyöngyöshöz északra 2, Egerhez nyugotra 4 mfd. távolságra, 2000 lak., kik csaknem mind r. katolikusok, paroch. templommal. Birja gr. Károlyi György. E helységet nevezetessé teszi üvegyára, s még nevezetesebb híres ásványvizei. Az urasági üvegyár évenként 20,000 schok részint tábla s közönséges üveget, majdnem 65,000 v. ftnyi értékű, jobbára vegyészeti és gyógyszerári üvegeket állít ki, melyek itt már 25 év óta legpontosabban készítenek. Mi az ásványvizeket illeti: egy a Mátra hegy északi oldalán eső terjedelmes és bájos völgyben, több külön tartalmu ásványforrások csörgedeznek, melyek 3 osztályba sorozhatók:

a) a kénforrások a parádi határ nyugoti szelén; ezek ketteje igen nagy mennyiségben szabad szénsavat, könnyéget (Gas hydrothionicum), szénsavas meszet, szénsavas keseragot, szén-kén és sósavas szikeket rejt magában; szaga kitünő záptojás bűdösségű, ize kellemes savanyu, hőmérséklete 90 Reamur szerint. Ezen savanyuvizek közönségesen Cseviche név alatt járók, használatnak mint frissítő és gyógyital. Gyógyhatásuk mértékletesen izgatva feloldozó, legtöbbször sikerrel használatnak máj és lépdugulások, aranyér, gyomorgyengeség.

rendkívül kedvező hatályos erejük ezentul is bizonyonyllyi fog, s közhírré tétetik: Parád hire igen fog emelkedni. Mint frissítő ital ezen források eleinte alkalmatlan bűdösségök mellett is, naponként olly szembetűnőleg növekedő nagy becsüek, hogy évenként már 100,000 hengerpalaczknál több küldetik szét belőlök.

b) A vasforrások a parádi határ déli részén csörgedeznek, egyik a Kékeshegy északi oldala alatt Óhuta nevű telepnel, a másik ettől távol az ugynevezett Helena völgyben. Alkotó részeik: sok szabad szénsav, szénsavas vasacs (5—6 szemer 16 obonyi vízben); több szénsavas savak, s kénsavas szikeg. A vas szerfeletti mennyisége miatt frissítő italul vidékieknek nem ajánlatnak, de szembeszökő tinta izük miatt nem is igen kellemesek; mindazáltal a környéki lakosoknak mindennapi italul szolgálnak, s hosszu kort érnek el.

c) A timsóvizek, a parádi határ keleti részén több timsóásás közt vájt stolnáknban, s szabad ég alatti kisebb tavakban található. A timsó fordóház feletti földalatti csövek által a fordóházba vezetve gép segedelmével készített gőz által fölmelegítettnek, s kádakban fordónek használatnak; a gőzkazánnal gőz és orosz fordó van kapcsolatban. E timsóvizeknek alkotó részeik: nagy mennyiségben timsó és vasgálicz, s kisebb mennyiségben kénsavas savak. Hatásuk: kitünőkép erősítőleg zsongító; nevezetes gyógyhatást gyakorolnak közsvényben, csuzban, görvélykórban, sömörös bőrkütegekben, pethyüdségből eredett kárák és vér folyásban, kivált fehér folyásban, ezenkívül csonttörések, ficzamosások utáni bántalmakban.

szekben bőséggel költött a kerecsen- és a vándorsólyom, sőt más vadászmadár is. Helységneveink is bizonyítják – mint Solyombikk, Saskő (a sasok sziklája, melyet a királyi madarak szálláshelyéről neveztek el) vagy Solyomos = Gyöngyös-solyomos település neve –, hogy sólymok, sasok szép számmal éltek ezen a vidéken. Levéltári adatok bizonyítják, hogy Hyppolit (Beatrix unokaöccse) az esztergomi érseki székét azért cserélte föl az egrivel, mert az egri érsekség birtokain kiváló és gazdag sólyomfészkelő helyek voltak, s Hyppolit nagyon szeretett vadászni. A gyöngyöspüspöki számtartó feljegyzése szerint az érsek számos alkalommal vett részt mátrai vadászaton.

A vadászathoz szükséges vadászskuttyákat a közeli Hort területén letelepedett eb-falkák, kutyapécék tenyésztették. Erre utal a helyiség neve, ugyanis a régi magyar nyelvben a *hurt* szó kutyát jelentett.

A mátrai táj változatossága, a zárt erdőtömbök, a mezőgazdasági területek váltakozása igen jó életfeltételeket biz-

tosít a nagyvad – a szarvas, őz, muflon, vaddisznó – számára.

A gímszarvas Európa legtöbbször értékelt vadja a magyar erdők legnemesebbje és legnagyobbja. Trófeája igen értékes, s Európában talán a legszebb. Tenyésztése az 1870-es évektől Parádön a Károlyiak által létesített vadaskertben kezdődött, ahonnan elszaporodott az egész környékre. Ősszel, amikor köd üli meg a völgyeket, a szarvas hímlje bögésével fölveri a színesedő erdő csöndjét, s ezzel kezdődik a szarvasok násza, az őszi erdő legszebb hangversenye. Főleg ebben az időben keresik föl a külföldi vadászok – elsősorban németek – azokat a vadásztársaságokat, amelyeknek területén gímszarvas található, s ahol lehetőség nyílik 7 kg trófeasúlynál nagyobb szarvasbika kilövésére. A kisebb, ún. selejt egyedeket a külföldiek kívül magyar vadászok szeptember elejétől január végéig vadászhatják.

Az őz általában az erdei tisztásokon, rétek szélein, sőt túristautak mentén is előfordul. Minden vadász találhat ma-

gának megfelelőt, a legkisebttől a kapitális őzbakig. A Mátra erdejében igazán erős őzbak nem nagyon található, ez inkább az alföldi tájra jellemző, ahol magas szintű őzgazdálkodást folytatnak.

A vaddisznó vagy régi nevén a sörtevad gyakori vadja a Mátrának. Szívesen vadászták és vadásszák napjainkban is az elejtésével járó izgalmakért, az agyarért és nem utolsósorban ízletes húsaért. Leginkább a sűrű rejtékű bozótos erdőt kedveli, szívesen tanyázik tölgyesben, fenyvesben, ám a lápos-mocsaras részeket sem veti meg, ahol kedvére dagonyázhat. Csaknem minden vadászterületen megtalálható. Legizgalmasabb a vadászata télen, havas időben, mely kitűnő sport még az edzettebb vadászok számára is.

A muflont Korzikából telepítették hazánkba, a Mátrában a Károlyiak vadaskertjében tenyésztették először. A nagyméretű csigájú egyed kilövésétől a kisebb csigájú egyedekig bármelyik előfordul, külföldiek, magyarok szívesen vadásszák szeptembertől januárig.

Pálos Rózsa

A program: IUFRO nemzetközi lucfenyő származási kísérlet. Nyírjes–Nagyhalmaj

Az autóbuzos út során látványos hosszszemetet láttunk a Mátra klímazonális társulásaiból a bokorerdőtől a bükkösig. Szembetűnő a gyenge termőhelyű tölgyesekben a véghasználatok magas aránya – nagy területeken találkoztunk végvágtott erdőrészekkel.

Az autóbuzosokból a galyai út csórréti leágazójánál kiszállva gyalogosan indultunk tovább Nyírjesre, a Gyöngyös-solyomos 32 C erdőrészletbe.

Itt található a 13 ország területén létesült húsz párhuzamos kutatási terület egyike, amely a legnagyobb nemzetközi összefogással létrehozott Leltározó Lucfenyő Származási Kísérlet.

Azzal a céllal hozták létre, hogy megtalálják az adott termőhelyen legjobb teljesítményt mutató populációkat, melyek a későbbiekben mind a fatermesztésben, mind az erdészeti nemesítésben hasznosíthatók.

A kísérlet irányítója, illetve gazdája az Erdészeti Kutató Intézet.

A bemutató után a Csórréti-víztározót is megtekintve gyalog haladtunk a Nagyhalmaji rétre.

Itt találkoztunk a B program résztvevőivel, ahol emléktáblát avattunk.

Utunk a Kékestetőt Galyatetővel összekötő Mátra-nyergen haladt, ahol a bükkös állományok a meghatározóak. Ezeket, a

községekől távolabb lévén, nem érték olyan erősebb károsodások, mint a tölgyeseket. Ezek hasznosításának előfeltétele volt a feltárhálózat kiépítése. Nagyon szép vonalvezetésű út vezet itt a nyergen, több ponttól is meg lehet csodálni a Mátra északi meredek oldalait, változatos erdeit. Tiszta időben csodálatos kilátás nyílik a Hevesi-dombvidékre, a Bükkre, a Cserhát-ra és a Kárpátok vonulataira is.

Itt célszerű a lucfenyővel, mint kultúrfajjal foglalkozni. A trianoni döntés után Magyarország természeti

erőforrások tekintetében az erdőknél szenvedte el a legnagyobb veszteségeket. A fenyő fájára már akkoriban is nagy szükség volt, evidens tehát, hogy a megmaradt hegyvidéki területeken igyekeztek alkalmas helyeket találni lucfenyő erdősítésekhez. Így létesült Galyatető alatt két tömbben bő száz hektáron fenyves az 1920-as évek végén. Létrehozásuk tehát az Egri Érsekségi Uradalomhoz kötődik, gyümölcsük viszont az ezredfordulóra ért be. Mind mennyiség, mind minőség tekintetében kimagaslóan jó állományok ezek, melyeknek jelentős részét már véghasználták (5–600 m³/ha).

A jó törzsmínőségre meghatározó tényezők voltak, hogy fejlődésük jelentős időszakában nagyvadszegény környezet volt (a világháborúk és az azt követő 15–20 év) és az, hogy a javafák ágnyesését nem mulasztották el.

Az ideális véghasználati kor 70–75 évnek mutatkozik, az idősebb állományokban a gomba okozta tőkorhadás (Fomes) már igen jelentős. Fokozódik a szűkár veszélye is.

A nagy tömbök okozta tarvágási sorozatban kellemetlen körülmény volt az öt hektáros korlátozás. Az előírások következetes betartását jelentő sakkjátszószerű termelés jelentős viharhárokat – széltörést okozott. Az eredmény így ugyanaz – nagy vágásterület –, csak közben az erdőgazda jelentős műszaki kárt és egy keservesebb erdőfelújítást szenvedett el.

Vándorgyűlés Eger, 1964

Kevesen lehetnek, akiknek Egert említve ne villannának fel pillanatokra az „Egri csillagok”, a nemzeti múlt egy fényes lapjára és ifjúkoruknak talán első igaz irodalmi élményére emlékeztetve.

A hozzászólásokat összefoglalva az elnök megállapította, hogy az erdőgazdaságok az elmúlt 10–15 évben jó munkát végeztek. A továbbhaladáshoz elsőnek megint a feladatokat kell tisztázni, amelyek előtt állunk. Az erdőgazdálkodás fejlesztése terén a következő időszakban főleg szervezési vonalon kell előbbre lépni. A termelékenység emelése érdekében legfontosabb feladatunk a gépesítés szervezése. Ehhez kívánt az Egyesület a téma napirendre tűzésével segítséget adni, és ha a vándorgyűlésen elhangzottak csak arra ösztönzik is az erdőgazdaságok vezetőit, dolgozóit, hogy valamennyien elgondolkozzanak azon, mit is kell tenniük saját viszonyaik között: az ülés már elérte célját.

A fenyvesítés kérdését újabban a népgazdaság faanyagszükségletében mutatkozó tendenciák vetik fel a Nyugatbükkí Erdőgazdaságban. Ezeket a gazdaságvezetés láthatóan figyelemmel kíséri és igyekszik ezeknek a maga területén eleget is tenni. A tömegtermelés előtérbe helyeződése, a nagyarányú papírfaszükséglet kielégítése ebben a nyárfatermesztésre természeti adottságainál fogva kevésbé alkalmas Erdőgazdaságban valóban célszerűen veti fel a lucftermesztés nagyobb mértékű felkarolásának kérdését. A Feketesáron bemutatott kísérleti parcellának az ERTI által ismertett adatai rendkívül meggyőzőek az eddig gyakran fenntartással fogadott lucosítás eredményességét illetően, ugyanakkor igen megnyugtató az, hogy az Erdőgazdaság ilyen irányú problémáinak megoldásához segítségül hívja a hivatásos kutatást.

B program: Természetes és mesterséges erdőfelújítás a Dél-Mátrában. Kíméletes közelítés lehetőségei

Az autóbuzsós út során látványos hosszmetseteket láttunk a Mátra klíma-zonális társulásaiból a bokorerdtől a bükkösig. Szembetűnő a gyenge termőhelyű tölgyesekben a véghasználatok magas aránya – nagy területeken találkoztunk végvágott erdőrészekkel.

A fordulatot a csapadékosabb nyarak és a jelentkező bő magtermések hozták meg. Ezek közül az 1996-os emelkedik ki, amely több száz hektáron hozott létre bőséges tölgyújulatot.

Kritikus állapotú öreg állományokban ugyanúgy, mint a vastagrudas tölgyesekben. Nem mellékes szempont, hogy az ekkor tomboló sertéspestis a vaddisznó állományát minimalizálta.

Ez a helyzet erősen meglódtította a véghasználatok volumenét. A község-

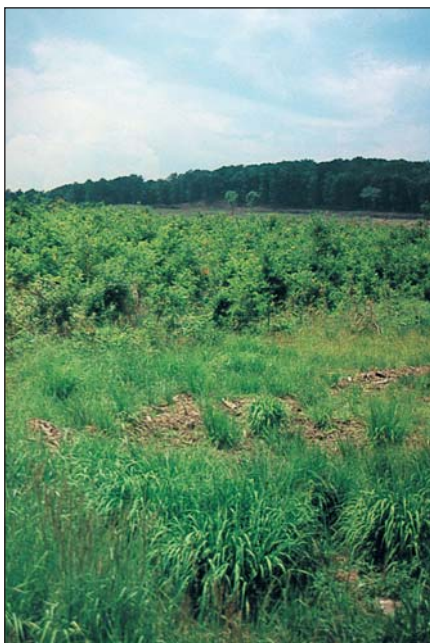
határban évi mintegy 40 hektáron folytak a felújítógátások – többségében tarvágás jelleggel; igaz egy jelentős részükben a tölgypusztulás elvégezte a bontóvágást.

Nem mellékes szempont, hogy e vidék frekvenciált üdülőövezet, így az itteni erdőknek jelentős közjóléti szerepe is van. Ez természetesen feszültséget okozott. A vágások ésszerű tervezésével, „zöld folyosók”, maradvány öreg erdők kijelölésével és tájkozással azonban sikerült az indulatokat levezetni.

A tájképre ugyancsak meghatározó jelleggel van a Galyatető alatti – valamikori lucfenyves tömb helyén létrehozott – őshonos fafajú mesterséges erdőfelújítás mintegy 120 hektáron.

1994-ben a felújítást megtekintették a II. Erdésznök Találkozójának résztvevői

Bemutatóhely: Nagyhalmaj-rét és annak 200 m-es körzete

– *tölgy természetes erdőfelújítás*

Gys 58 I erdőrészlet, 6,9 ha cseresgyertyános-kocsánytalan tölgyes, 102 éves sarj eredetű anyaállomány. Bontás és részvégvágás 2002-ben; két foltban, 3,0 ha került végvágásra.

– *kíméletes közelítés természetes erdőfelújításban*

Larix 550 kötélpálya fogatos közelítés

– *szerkezet-átalakítás: kocsánytalan tölgy mesterséges erdőfelújítás*

Gys 58 F erdőrészlet, 6,3 ha 11 éves Korábbi cseres állomány 1992-ben 80 évesen került tarvágásra. Első kivitel 1993 tavaszán; pótlás 1994-ben –7%–; befejezett erdősítés 1997-ben. Mindez kerítés védelmében.

Revízió és kerítésbontás 2002-ben.

Emléktábla-avatás a Nagyhalmaj réten

C program: Természetvédelem – Kékes Erdőrezervátum

Gyalogtúra (kb. 4 km)

Főbb állomásaink:

- Mátraháza déli sípálya
- Periglaciális kőtenger – mely a jégkorszak idején keletkezett, kialakulását a fagy repesztő hatásának köszönheti.
- Kékes Erdőrezervátum – a háború előtt Károlyi-birtok volt; a hozzáférhető adatok szerint ezen a magterületen sosem folyt intenzív erdőgazdálkodás, vadászterületként használták.

Az erdőrezervátum céljára kijelölt terület a Kékes tömb északi oldalán, a csúcs alatt helyezkedik el, a „Sorkövek” térségében, 700–950 m tszf. magasságban. Kitétsége É. É-ÉK, É-ÉNy.

Erdőtervi adatok: fő állományalkotó bükk, elegyfajok a hárs, magas kóris, gyertyán, hegyi szil, korai és hegyi juhar.

Átlagmagasság: 22–27 m; átlagátmérő: 40 cm; fatömeg: 450–510 m³/ha.

A terület középvonalával párhuzamosan húzódnak három lépcsőben a „Sorkövek” sziklasorai: 900, 850–860 és 800 m tszf. magasságban. Ezek a sziklalépcsők az egész területet lépcsőzetessé teszik. Tovább szabdalják a területet a lejtésirányú meredek szurdokvölgyek.

A kékesi bükkösök csak a XVIII. században a hamuzsírtelmezés kapcsán kerültek emberi kezelés alá. Az 1870-es években a területen még közönséges volt a barna medve. Petényi írásából tudjuk, hogy a XIX. század közepén még keselyűk fészkeltek a területen. A kijelölt terület a háború előtt a Károlyiak birtoka volt, a mátrai Károlyi-birtok legtávolabbi része. Ápolási munkák

több, mint 200 éve nem történtek a területen. Az erdőállomány üzemtervi kora 170 év. Petényi Salamon útinaplójának ránk maradt töredékei szerint az 1850-es években ősrendeteg állt ugyanitt, így nem valószínű, hogy a területen valaha is véghasználat lett volna. Erre az éرتentlenségre utal az aljnövényzet összetétele is.

Az egész terület fokozottan védett, a

D program: Kultúrprogram

Útvonal: Gyöngyös–Mátrafüred– Mátraháza–Parádfürdő–Recsk.

Recsk, magyar falu Heves v.-megyében, Parádhoz keletre egy mfd: 1192 kath., 24 zsidó lak. Kath. parochiai templom. Fekszik egy kis völgyben nagy kopasz hegy alatt. A völgyben mind szántóföldje, mind rétje termékeny; erdeje derék. F. u. Fehér, Kubinyi, Recsky, Szabó, Liptay, Boronkay, Berecczky, Andrekovics, Borsos, Gomba, Liszky, Sipos, Tahy. Ut. p. Gyöngyös.

Az út során látványos hosszszerszámú látványt láttunk a Mátra klímazonális társulásai-ból a bokorerdőtől a bükkösig. Szembetűnő a gyenge termőhelyű tölgyesekben a véghasználatok magas aránya – nagy területeken találkozunk végvágott erdőrészekkel.

Az út érintette az 1950–53. években a NYILVÁNOSSÁG-tól teljes elszigeteltségben, TITKOSAN létesült és működött a „bolsevik-vörös diktatúra” magyarországi MEGSEMISÍTŐ-TÁBORÁT, mely ma NEMZETI EMLÉKPARK.

Parádfürdő, 1957.

Szép őszi verőfényes időben gyűlt össze az Elnökség meghívására Parádfürdőn az Országos Erdészeti Egyesületnek több mint kétszázötven tagja, hogy résztvegyen a hagyományos, de a felszabadulás óta első ízben megrendezésre került egyesületi vándorgyűlésen.

Az erdőgazdaság jelentőségével kapcsolatban elegendő talán megemlíteni, hogy összes importunknak kb. 12–14%-a fa és fatermék, ezért rendkívüli fontosságú erdőgazdaságunk fejlesztése és ezzel a nagy problémákat okozó faimportunk csökkentése. Az erdőgazdaság a népgazdaság fában jelentkező szükségletének jelenleg mintegy 55%-át fedezi, de lehetőségünk van arra, hogy szívós munkával mintegy 15 év alatt – figyelembevéve a szükségletek emelkedését is – az összes szükségletek megközelítőleg 70–75%-át fedezze. Ennek elérése érdekében nagyarányú nyártelepítéseket kell végeznünk,

jelentősen fokoznunk kell erdeink termelékenységét, növelnünk kell szakembereink szakmai és politikai tudását, mert csak igen széleskörű szervező, műszaki-tudományos munka eredményeképpen érhetjük el, hogy a jelenlegi, mintegy 3 300 000 m³-es termelés 15 év alatt 4 500 000–4 700 000 m³-re emelkedjék úgy, hogy erdeink termelőképessége egyidejűleg növekedjék, tehát a bővített újratermelés feltételei egyidejűleg biztosítva legyenek.

Az ellenforradalom megkísérelte visszafelé fordítani a történelem kerekét. Veszélyben forogtak a 12 év alatt elért nagyszerű eredmények, veszélybe került állami erdőgazdaságunk egész rendszere. A növedékre alapozott és a jövő érdekét messzemenően figyelembevevő termelési viszonyokat felváltotta volna a nyaklól nélküli rablogázdalkodás, aminek intő előjele volt az a kb. 400 000 m³ fatömeg, amit néhány hét alatt engedély nélkül erdeinkből kitermeltek. Nem kétséges, hogy

az ellenforradalom győzelme esetén megszüntek volna azok a százmilliók, amit államunk évente erdőtelepítésre és fásításra biztosít és az Egyesületbe tömörült szakemberekre újra az a feladat várt volna, hogy reménytelenül küzdjenek erdeink megmentéséért. Mindezt a veszélyt látta az erdőgazdaságban dolgozó szakemberek túlnyomó többsége és a nehéz helyzetben jól megállta helyét.

Parádfürdőn az 1957. évi, a háború utáni első Vándorgyűlés emlékére elhelyezett emléktábla leleplezésére került sor, ahol rövid beszédet mondott *Schmotzer András* főszervező, *Nagy Richárd* polgármester és *Riedl Gyula* erdőmérnök, a hajdani Vándorgyűlés szervezője. Emlékeztetett, hogy az első *Bedő Albert* Emlékérmét *Dévényi Antal* (Pilisi Állami Erdőgazdaság), *Horváth László* (Kisalföldi Állami Erdőgazdaság) és *Keresztesi Béla*, Az Erdő felelős szerkesztője kapta.

Balról: Riedl Gyula és Bögér András erdőmérnökök a hajdani vándorgyűlés szervezői

Jobbról: Schmotzer András

A Kékes csúcán találkoztak a terepi programok végeztével a résztvevők. *Kertész József* szavalt el *Schmotzer András* ifjúkori versét. Köszöntötte a résztvevőket *Pallagi László*, az EGERERDŐ Rt. vezérigazgatója és *Magda Sándor*, az Országgyűlés Mg/i Bizottságának elnöke. A beszédek után pezsgős koccintás és emléktábla/avatás következett.

Erdész imája fiáért

Növeld magas szílnek, fenyő egyenesnek
Reggel, mint a madár, füttyüljön, nevéssen
Olyan erős legyen, mint a tölgyfa ága
Oly tiszta a lelke, mint a hárs virága.

Tanítsd meg, hogy árnyat, menedéket adjon
A nála gyengébbnek – ingyen hű maradjon
Engedd, hogy éjszaka higgyen virradásban
S lelje örömét a hajnalhasadásban.

Városban a lelke talán megvakulna
Napos magasságból le a porba hullna,
Mikor csak a szellő sutogását hallja
Engedd, hogy az erdőt hazájának vallja.

Jobbról: Magda Sándor, Pallagi László, Schmotzer András, Cserép János és Keresztesi József

